Krakowskie projekty, które wyzwalają energię młodzieży

2026-06-17

Pomysłowość krakowskich uczennic i uczniów nie zna granic – podczas wakacji w szkołach powstaną m.in. strefy gier i relaksu, mobilne studio podcastów, miniszklarnia z pomidorami. To tylko próbka tego, co najbardziej spodobało się młodzieży głosującej w szóstej edycji Krakowskiego Szkolnego Budżetu Obywatelskiego.

Kończący się rok szkolny 2025/2026 zapisuje się w historii Krakowskiego Szkolnego Budżetu Obywatelskiego rekordami – 62 szkoły ponadpodstawowe, które wzięły udział w całym procesie, 351 zgłoszonych projektów, z czego 334 przyjęte do głosowania i 177 zwycięskich, których realizacja właśnie się rozpoczyna. Do tego ogłoszenie, że KSzBO okrzepł już na tyle organizacyjnie, że od nowego roku szkolnego gotów jest zainicjować bliźniacze działania partycypacyjne także na wcześniejszym etapie edukacyjnym – w szkołach podstawowych. Warto podkreślić, że krakowskie szkoły podstawowe mają już pewne doświadczenia tego typu – wiele z nich uczestniczy w Programie Wsparcia Samorządów Uczniowskich #SU-w-ak.

Szkolny Budżet Obywatelski

Szkolny Budżet Obywatelski okazał się projektem, który bardzo szybko wrósł w codzienność krakowskich samorządowych szkół ponadpodstawowych: liceów ogólnokształcących, techników, szkół branżowych, specjalnych i przysposobienia do pracy, burs, internatów. Od pilotażu (odbył się w trzech szkołach) minęło ledwie sześć lat, w czasie których liczba uczestników systematycznie rosła (31 – 34 – 51 – 60), aż do obecnych 62. To pokazuje, że szkoły mogą zmieniać się na bardziej przyjazne, odpowiadające współczesnym potrzebom, a młodzież chce o tym decydować.

Realizując szkolne minibudżety, uczennice i uczniowie poczuli, że mają realny wpływ na to, w jakich warunkach spędzają czas w szkole, i przekonali się, że dzięki udziałowi w działaniach partycypacyjnych zdobywają nowe umiejętności: mapują potrzeby, tworzą kosztorysy, rozwijają kompetencje miękkie (współdecydowanie, wymiana argumentów i negocjacje, przekonywanie i zawieranie kompromisów). Dodatkowo SzBO pozytywnie wpływa na kondycję całej szkolnej społeczności – wzmacnia więzi rówieśnicze, uczy sprawczości i pozwala czerpać satysfakcję ze wspólnych inicjatyw.

Projekty realizowane w szkołach są bardzo zróżnicowane i zależą od potrzeb i pomysłowości danej społeczności. Najczęściej wybierane inicjatywy dotyczą zagospodarowania szkolnej przestrzeni wewnątrz i wokół budynków, doposażenia w różnego rodzaju sprzęty, kreatywnego spędzania czasu poza lekcjami, budowania przyjaznej atmosfery. W szóstej edycji młodzież głosowała m.in. na zielone kąciki, strefy relaksu, doposażenie siłowni, dystrybutory wody pitnej, mobilne studio podcastów, miniszklarnię z pomidorami, domek dla koszatniczki, kurs samoobrony, wieczór kabaretowy, zakup drukarek 3D. Wszystkie zaangażowane szkoły otrzymują budżet o równowartości 6 tys. zł – w każdej do realizacji przechodzi tyle projektów z największym poparciem, ile zmieści się w puli, przy czym jeden projekt może kosztować maksymalnie 3 tys. zł.

Magiczny Kraków

Każda nowa edycja SzBO zaczyna się jesienią od cyklu spotkań o charakterze warsztatowym, które przybliżają proces partycypacji i zasady pisania projektów, a przede wszystkim uczą identyfikowania i mapowania potrzeb w swoim otoczeniu. Często podczas tych warsztatów rodzą się pomysły i warianty rozwiązań, które później przybierają formę projektów. Zima upływa uczniom i uczennicom na pisaniu i tworzeniu projektów wraz z kosztorysami, składaniu propozycji i poddawaniu ich ocenie formalnej i merytoryczno-prawnej, a wiosna i lato to etap promowania, głosowania i wcielania w życie zwycięskich pomysłów. W każdej szkole, która realizuje mały budżet, działa zespół odpowiedzialny za cały proces, a miasto zapewnia wsparcie na każdym etapie, w tym szkolenia dla koordynatorów, materiały informacyjne i wizualne, gadżety promocyjne, scenariusze lekcji.

W roku szkolnym 2027/2027 odbędzie się siódma edycja KSzBO w szkołach ponadpodstawowych oraz pierwsza, pilotażowa edycja projektu w 28 szkołach podstawowych. Na rozszerzenie projektu w budżecie miasta zaplanowano 140 tys. zł – każda szkoła podstawowa otrzyma budżet o wartości 5 tys. zł oraz pełne wsparcie miasta na etapie przygotowania i realizacji projektu.

#SU-w-akiem do góry!

Innym krakowskim projektem, który realnie zmienia szkoły, jest #SU-w-ak (samorządy uczniowskie w akcji) – są to odbywające się co roku konkursy dotacyjne, w których samorządy uczniowskie szkół podstawowych i ponadpodstawowych mogą ubiegać się o dotacje na realizację swoich projektów.

W szóstej edycji (rok szkolny 2025/2026) z tej szansy skorzystało 26 szkół, zrealizowano 46 projektów, na które przyznano dotacje w łącznej wysokości 83 tys. zł. Projekty dotyczyły najczęściej: integracji społeczności uczniowskiej i wspólnej zabawy, samorządności i praw ucznia, organizacji wspólnych przestrzeni dla uczniów, ekologii i zdrowego stylu życia, bezpieczeństwa i pierwszej pomocy, sportu i działań charytatywnych.

Program #SU-w-ak, stawiając w centrum samorząd uczniowski, kładzie nacisk na partycypację, zachęca do współdziałania i dialogu, dzięki czemu młodzież nabywa praktyczne kompetencje: pisania projektów, przekonywania do swoich pomysłów, negocjacji. Nie chodzi tylko o sam efekt, o to, co powstanie, ale także o jakość procesu, który doprowadza dzieci i młodzież do ukoronowania swojego wysiłku. Ponieważ program ma już kilka lat, wiele samorządów uczniowskich ma doświadczenie, które uczniowie przekazują sobie nawzajem, ale nie są w tym działaniu sami – program ma komponent edukacyjny: prowadzone w jego ramach szkolenia, warsztaty i konsultacje wspierają rozwój samorządności uczniowskiej, doradzają, pokazują, ja działać, jak sprawnie się organizować.